

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

10. března 2005 *

Ve věci C-336/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES podaná rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Spojené království) ze dne 21. července 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 30. července 2003, v řízení

easyCar (UK) Ltd

proti

Office of Fair Trading,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, K. Schiemann a M. Ilešič (zpravodaj), soudci,

* Jednací jazyk: angličtina.

generální advokátka: C. Stix-Hackl,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada, .

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. září 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za easyCar (UK) Ltd D. Andersonem, QC, K. Bacon, barrister, a D. Burnside, solicitor,
- za vládu Spojeného království C. Jackson, jako zmocněnkyní, za asistence M. Hoskinse, barrister,
- za španělskou vládu S. Ortiz Vaamondem, jako zmocněncem,
- za francouzskou vládu R. Loosli-Surrans, jako zmocněnkyní,
- za Komisi Evropských společenství N. Yerrell a M.-J. Jonczy, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. listopadu 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (Úř. věst. L 144, s. 19; Zvl. vyd. 15/03, s. 319, dále jen „směrnice“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností easyCar (UK) Ltd (dále jen „společnost easyCar“) a Office of Fair Trading (dále jen „OFT“) týkajícího se smluvních podmínek smluv o nájmu automobilů navrhovaných a uzavíraných společností easyCar.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Předmětem směrnice je podle jejího článku 1 sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se smluv mezi spotřebiteli a dodavateli uzavřených na dálku.

- 4 Podle čl. 3 odst. 2 směrnice se články 4, 5, 6 a čl. 7 odst. 1 této směrnice nevztahují „[...] na smlouvy o poskytování ubytovacích, přepravních, stravovacích nebo zábavních služeb, v nichž se dodavatel po uzavření smlouvy zavazuje, že tyto služby poskytne ke konkrétnímu datu nebo během konkrétní lhůty [...]“.
- 5 Článek 6 odst. 1 směrnice stanoví pro smlouvy uzavřené na dálku právo spotřebitele odstoupit od smlouvy. Podle odstavce 2 téhož článku uplatnil-li spotřebitel právo odstoupit od smlouvy, je dodavatel povinen bezúplatně vrátit částky zaplacené spotřebitelem s výjimkou skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží.

Vnitrostátní právní předpisy

- 6 Směrnice byla provedena do právního řádu Spojeného království prostřednictvím Consumer Protection (Distance Selling) Regulations 2000 (dále jen „vnitrostátní zákon“).
- 7 Výjimka uvedená v čl. 3 odst. 2 směrnice byla provedena čl. 6 odst. 2 vnitrostátního zákona.
- 8 Právo odstoupit od smlouvy stanovené v čl. 6 odst. 1 směrnice bylo provedeno článkem 10 vnitrostátního zákona a uhrazovací povinnost podle čl. 6 odst. 2 směrnice byla převzata do článku 14 vnitrostátního zákona.

- 9 Článek 27 vnitrostátního zákona opravňuje OFT požádat, aby byl každému, o kom se domnívá, že se dopustil porušení tohoto zákona, adresován soudní příkaz.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 10 Společnost easyCar se zabývá pronájmem automobilů bez řidiče. Tuto činnost vykonává ve Spojeném království a v několika jiných členských státech. Zákazníci této společnosti mohou rezervovat automobily nabízené k nájmu pouze prostřednictvím internetu. Podle smluvních podmínek smlouvy o nájmu automobilů navrhované a uzavírané společností easyCar nemohou být spotřebiteli v případě zrušení smlouvy zaplacené částky vráceny, s výjimkou „neobvyklých a nepředvídatelných okolností nezávislých na [jeho] vůli, zejména [...]: vážného onemocnění řidiče, které mu znemožňuje řízení; přírodních katastrof [...]; zákroků nebo omezení ze strany vlád nebo veřejných orgánů; války, vzpoury, povstání nebo teroristických aktů“ nebo „za jiných výjimečných okolností podle uvážení našeho vedoucího zákaznických služeb“.
- 11 Podle OFT, který obdržel několik stížností spotřebitelů týkajících se nájemních smluv uzavřených se společností easyCar, porušují smluvní podmínky těchto smluv články 10 a 14 vnitrostátního zákona, které za účelem provedení směrnice stanoví právo odstoupit od smlouvy doprovázené úplným vrácením částek zaplacených spotřebitelem v určité lhůtě po uzavření smlouvy.
- 12 Společnost easyCar tvrdí, že nájemní smlouvy, které nabízí, spadají pod výjimku stanovenou, pokud jde o „smlouvy o poskytování [...] přepravních služeb“ ve smyslu čl. 6 odst. 2 vnitrostátního zákona a čl. 3 odst. 2 směrnice, a že proto nepodléhá

požadavkům článků 10 a 14 uvedeného zákona. OFT naopak soudí, že nájem automobilů nelze kvalifikovat jako „přepravní službu“.

13 Společnost easyCar a OFT podaly žaloby k High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division. Společnost easyCar podala žalobu směřující k určení, že na nájemní smlouvy, které nabízí, se vztahuje výjimka z práva odstoupit od smlouvy stanoveného vnitrostátním zákonem, zatímco OFT předložil žalobu směřující k tomu, aby bylo společnosti easyCar uloženo zanechat porušování vnitrostátního zákona spočívající v tom, že svým zákazníkům odpírá právo odstoupit od smlouvy a nárok na vrácení zaplacených částek.

14 Za těchto okolností se High Court of Justice (England & Wales) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Zahrnuje výraz ‚smlouvy o poskytování [...] přepravních služeb‘ uvedený v čl. 3 odst. 2 směrnice [...], smlouvy o poskytování služeb nájmu automobilů?“

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

15 Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 13. prosince 2004 se společnost easyCar domáhá znovuotevření ústní části řízení.

- 16 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr může nařídit znovuotevření ústní části řízení podle článku 61 svého jednacího řádu, pokud se domnívá, že věc je nedostatečně objasněna nebo že ve věci má být rozhodnuto na základě argumentu, který nebyl mezi stranami projednán (rozsudky ze dne 10. února 2000, Deutsche Post, C-270/97 a C-271/97, Recueil, s. I-929, bod 30, a ze dne 18. června 2002, Philips, C-299/99, Recueil, s. I-5475, bod 20).
- 17 Soudní dvůr má za to, že v projednávaném případě není namístě nařídit znovuotevření ústní části řízení. V důsledku toho je třeba zamítnout návrh směřující k tomu, aby bylo takové znovuotevření nařízeno.

K předběžné otázce

- 18 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že není zpochybňováno, že smlouvy uzavřené mezi společností easyCar a jejími zákazníky jsou smlouvami uzavřenými na dálku ve smyslu vnitrostátního zákona a směrnice a že představují smlouvy o poskytování služeb. Podstatou otázky předkládacího soudu je, zda jsou služby nájmu automobilů přepravními službami ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice.
- 19 Společnost easyCar tvrdí, že na tuto otázku je třeba odpovědět kladně. Španělská a francouzská vláda a vláda Spojeného království, jakož i Komise Evropských společenství jsou opačného názoru.

- 20 V tomto ohledu je třeba rovnou konstatovat, že ani směrnice, ani takové relevantní dokumenty k jejímu výkladu, jako jsou přípravné práce, neobjasňují přesný dosah pojmu „přepravní služby“ uvedeného v čl. 3 odst. 2 směrnice. Rovněž obecná systematika směrnice pouze ukazuje, že jejím cílem je poskytnout spotřebitelům rozsáhlejší ochranu tím, že jim uděluje určitá práva jako právo odstoupit od smlouvy a že tento čl. 3 odst. 2 stanoví výjimku z těchto práv ve čtyřech sousedících oblastech hospodářské činnosti, včetně přepravních služeb.
- 21 Podle ustálené judikatury je přitom třeba význam a dosah pojmů, pro které nemá právo Společenství žádnou definici, určit v souladu s jejich obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém jsou použity, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž součástí jsou (rozsudky ze dne 19. října 1995, Hönig, C-128/94, Recueil, s. I-3389, bod 9, a ze dne 27. ledna 2000, DIR International Film a další v. Komise, C-164/98 P, Recueil, s. I-447, bod 26). Pokud se tyto pojmy vyskytují, jako ve věci v původním řízení, v ustanovení, které zakládá výjimku z určité zásady nebo konkrétněji z pravidel Společenství o ochraně spotřebitelů, musejí být nadto vykládány restriktivně (rozsudky ze dne 18. ledna 2001, Komise v. Španělsko, C-83/99, Recueil, s. I-445, bod 19, a ze dne 13. prosince 2001, Heininger, C-481/99, Recueil, s. I-9945, bod 31).
- 22 Co se týče výrazu „přepravní služby“, je třeba konstatovat, že odpovídá, jako každý z ostatních vyjmenovaných druhů služeb, výjimce pro určité odvětví, a že se tedy vztahuje obecně na služby v oblasti přepravy.
- 23 V tomto ohledu je na místě uvést, že zákonodárce ne zvolil při vytváření dílce ustanovení týkajících se výjimky dotčené ve věci v původním řízení výraz „smlouvy o přepravě“, který je běžně užíván v právních systémech členských států a zahrnuje

pouze přepravu cestujících a zboží vykonávanou přepravcem, ale podstatně širší výraz „smlouvy o poskytování [...] přepravních služeb“, který se může týkat celého souboru smluv, které upravují služby v oblasti přepravy včetně těch, které předpokládají činnost, která jako taková nezahrnuje přepravu zákazníka nebo jeho majetku, ale která směřuje k tomu, aby mu bylo umožněno uskutečnit tuto přepravu.

24 Ze znění čl. 3 odst. 2 směrnice tak vyplývá, že zákonodárce měl v úmyslu definovat výjimku, kterou toto ustanovení upravuje, nikoliv prostřednictvím smluvních typů, ale tak, aby všechny smlouvy o poskytování služeb v oblastech ubytování, přepravy, stravování nebo zábavy kromě těch, jejichž plnění není poskytováno ke konkrétnímu datu nebo během konkrétní lhůty, spadaly do oblasti působnosti této výjimky.

25 Tento výklad je výslovně potvrzen několika jazykovými verzemi čl. 3 odst. 2 směrnice, totiž verzí německou, italskou a švédskou, které uvádějí „Dienstleistungen in den Bereichen [...] Beförderung“ („služby v oblasti přepravy“), respektive „servizi relativi [...] ai trasporti“ („služby týkající se přepravy“) a „tjänster som avser [...] transport“ („služby které se týkají přepravy“).

26 V běžném jazyce přitom výraz „přeprava“ neznamená pouze činnost přemísťování osob nebo zboží z jednoho místa na druhé, ale také druhy přepravy a prostředky použité k přemísťování osob a zboží. Poskytnutí dopravního prostředku spotřebiteli představuje tudíž služby, které spadají do oblasti přepravy.

- 27 V důsledku toho je namístě určit, aniž by byl překročen úzký rámec výjimky pro určitá odvětví týkající se „přepravních služeb“ stanovené v čl. 3 odst. 2 směrnice, že tato výjimka se týká služeb nájmu automobilů, které se vyznačují právě tím, že je spotřebiteli poskytnut dopravní prostředek.
- 28 Co se dále týče kontextu, ve kterém je užit pojem „přepravní služby“, a cílů sledovaných směrnicí, je nesporné, jak uvedla generální advokátka v bodech 39 až 41 svého stanoviska, že zákonodárce zamýšlel zavést ochranu zájmů spotřebitelů využívajících prostředky komunikace na dálku, ale také ochranu zájmů poskytovatelů určitých služeb, aby nebyli nepřiměřeně znevýhodněni následky spojenými s bezplatným zrušením rezervovaných služeb bez udání důvodu. V tomto ohledu společnost easyCar právem tvrdí, ostatně aniž by jí vlády, které předložily svá vyjádření Soudnímu dvoru, či Komise v tomto bodě odporovaly, že čl. 3 odst. 2 směrnice vyjímá poskytovatele služeb v určitých odvětvích činností z toho důvodu, že tito poskytovatelé by mohli být nepřiměřeně dotčeni požadavky směrnice zvláště v případě, kdy byla učiněna rezervace služby a tato služba byla spotřebitelem zrušena krátce před datem stanoveným pro její poskytnutí.
- 29 Je nutné konstatovat, že podniky pronajímající automobily vykonávají činnost, kterou chtěl zákonodárce chránit výjimkou stanovenou v čl. 3 odst. 2 směrnice proti takovým nepříznivým následkům. Tyto podniky totiž musí k datu stanovenému při rezervaci učinit opatření pro uskutečnění dohodnutého plnění, a z tohoto důvodu nesou v případě zrušení stejně nepříznivé následky jako jiné podniky, které provádějí svou činnost v odvětví přepravy nebo v jiných odvětvích vyjmenovaných v uvedeném čl. 3 odst. 2.

- 30 Z předchozích úvah vyplývá, že výklad, podle kterého jsou služby nájmu automobilů přepravními službami ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice, je jediný, který zabezpečuje, že výjimka stanovená v tomto ustanovení má charakter výjimky pro určité odvětví, a umožňuje, aby byl dosažen cíl sledovaný uvedeným ustanovením.
- 31 V důsledku toho je třeba odpovědět na položenou otázku tak, že čl. 3 odst. 2 směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „smlouvy o poskytování přepravních služeb“ zahrnuje smlouvy o poskytování služeb nájmu automobilů.

K nákladům řízení

- 32 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „smlouvy o poskytování přepravních služeb“ zahrnuje smlouvy o poskytování služeb nájmu automobilů.

Podpisy.